

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNIICH
w Śląskim Uniwersytecie Medycznym w Katowicach
w Katowicach

I. Podstawowe terminy i definicje

W niniejszym dokumencie stosuje się terminy i definicje o znaczeniu:

- 1) **Dane osobowe małoletniego** – należy przez to rozumieć wszelkie informacje umożliwiające identyfikację dziecka w rozumieniu art. 4 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE;
- 2) **Koordynator ds. SOM** – należy przez to rozumieć wyznaczonego przez Rektora pracownika sprawującego nadzór nad realizacją postanowień Standardów Ochrony Małoletnich;
- 3) **Krzywdzenie małoletniego** - należy przez to rozumieć popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę małoletniego przez jakąkolwiek osobę, w tym pracownika Uczelni. Krzywdzenie może przybrać formę:
 - a) przemocy emocjonalnej – rozumianej jako powtarzające się działania zmierzające do ośmieszenia małoletniego, wciąganie go do konfliktu pomiędzy dorosłymi, obarczanie go sprawami, których jeszcze nie jest w stanie zrozumieć, manipulacja, zbyt wygórowane oczekiwania i wymagania,
 - b) przemocy fizycznej – rozumianej jako celowe uszkodzenie ciała objawiające się m.in. złamaniami, siniakami, ranami, poparzeniami;
 - c) przemocy seksualnej – rozumianej jako angażowanie małoletniego w aktywność seksualną przez osobę dorosłą. Wykorzystywanie seksualne odnosi się do zachowania z kontaktem fizycznym oraz zachowania bez kontaktu fizycznego. Przemoc ta może być jednorazowym incydem lub powtarzać się przez dłuższy czas,
 - d) zaniedbywania – rozumianego jako niezapewnianie małoletniemu odpowiednich warunków do jego rozwoju, tj. odpowiedniego żywienia, ubrania, potrzeb edukacyjnych, dostępu do usług medycznych;
- 4) **Małoletni** – należy przez to rozumieć każdą osobę do ukończenia 18 roku życia uczęszczającą do Uczelni albo na zajęcia/imprezy/wydarzenia przez Uczelnię organizowane;

- 5) **Opiekun dziecka** – należy przez to rozumieć osobę uprawnioną do reprezentacji małoletniego, w szczególności jego rodzic, opiekun prawny lub rodzic zastępczy;
- 6) **Pracownik** – należy przez to rozumieć osobę zatrudnioną na podstawie umowy o pracę, umowy zlecenia lub umowy o dzieło, jak również stażystów, praktykantów i wolontariuszy;
- 7) **Procedury SOM** – należy przez to rozumieć niniejszy dokument o nazwie Standardy Ochrony Małoletnich wprowadzony w Śląskim Uniwersytecie Medycznym w Katowicach;
- 8) **Rejestr** – należy przez to rozumieć Rejestr Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym;
- 9) **Rektor** – należy przez to rozumieć Rektora Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach;
- 10) **Uczelnia** – należy przez to rozumieć Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach;
- 11) **Ustawa o ochronie małoletnich** – należy przez to rozumieć ustawę z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw;
- 12) **Zgoda rodzica małoletniego** – należy przez to rozumieć zgodę co najmniej jednego z rodziców małoletniego. W przypadku braku porozumienia między rodzicami małoletniego decyzję o wyrażeniu zgody podejmuje sąd rodzinny.

II. Zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnim, a pracownikami Uczelni, a w szczególności zachowania niedozwolone wobec małoletnich

§ 1

1. Obowiązkiem wszystkich pracowników Uczelni niezależnie od formy zatrudnienia jest dbanie o bezpieczeństwo małoletnich podczas pobytu w Uczelni.
2. Wobec małoletnich niedopuszczalne jest stosowanie przemocy w jakiegokolwiek formie. Pracownicy traktują każdego małoletniego z należyтым szacunkiem, wspierają go w pokonywaniu trudności uwzględniając jego umiejętności rozwojowe, możliwości wynikające z niepełnosprawności oraz potrzeb edukacyjnych. Pracownicy traktują każdego małoletniego równo bez względu na płeć, orientację seksualną, sprawność/niepełnosprawność, status społeczny, etniczny, kulturowy, religijny i światopogląd.
3. Pracownik będący świadkiem jakiegokolwiek z niżej opisanych zdarzeń lub sytuacji ze strony innych dorosłych lub uczniów, zobowiązany jest poinformować o tym osobę odpowiedzialną i/lub postąpić zgodnie z obowiązującą procedurą interwencji.
4. Pracownicy muszą pozostawać w gotowości do wyjaśnienia określonych postępowań lub sytuacji, w których uczestniczyli, a które powodują powstanie uzasadnionego podejrzenia, iż naruszają zasady określone w SOM. Należy zachować szczególną ostrożność wobec małoletnich, którzy doświadczyli różnych form nadużycia i krzywdzenia, w tym seksualnego, fizycznego bądź zaniedbania.

§ 2

1. Pracownik Uczelni:

- 1) jest świadomy specyficznych potrzeb i zagrożeń, jakie mogą dotyczyć małoletnich;
- 2) podejmuje wszelkie niezbędne środki, aby zapewnić fizyczne bezpieczeństwo małoletnich na obszarze Uczelni;
- 3) działa proaktywnie w celu identyfikacji i zapobieganiu wszelkim formom przemocy wobec małoletnich, w tym przemocy fizycznej, psychicznej i seksualnej;
- 4) regularnie monitoruje środowisko działania pod kątem bezpieczeństwa i komfortu małoletnich, a także dokonuje oceny skuteczności działań podejmowanych w celu ochrony ich praw i dobrostanu;
- 5) każdorazowo utrzymuje profesjonalną relację z małoletnim, traktuje małoletniego z szacunkiem oraz uwzględnia jego godność i potrzeby;
- 6) w procesie rozwiązywania konfliktów dba o komunikację dającą małoletniemu poczucie bezpieczeństwa emocjonalnego i psychospołecznego;
- 7) podejmuje czynności, które mają na celu dobro i interes małoletniego.

2. W komunikacji pracowników z małoletnimi zabrania się:

- 1) wykorzystywania wobec małoletniego relacji władzy lub przewagi fizycznej (np.: zastraszania, przymuszania, gróźb);
- 2) stosowania przemocy psychicznej wobec małoletniego;
- 3) stosowania przemocy fizycznej wobec małoletniego;
- 4) stosowania naruszających godność małoletniego wypowiedzi o podtekście seksualnym;
- 5) stosowania dyskryminujących komentarzy odnoszących się do płci;
- 6) stosowania wulgarnych lub niestosownych dowcipów i żartów;
- 7) publikowania prywatnych zdjęć ani innych informacji o uczniu i jego rodzinie w mediach społecznościowych, bez zgody zainteresowanej strony;
- 8) składania małoletniemu propozycji o charakterze seksualnym i pornograficznym, w tym również udostępniania takich treści;
- 9) nawiązywania z małoletnim jakichkolwiek relacji seksualnych, jak również składania mu propozycji o nieodpowiednim bądź mogącym być dwuznacznie zrozumianym przez małoletniego charakterze, obejmuje to także formułowanie komentarzy o charakterze seksualnym, stosowania żartów, używania gestów o seksualnym podtekście, oraz zabrania się udostępniania uczniowi treści erotycznych i pornograficznych bez względu na ich formę.

§ 3

1. Kontakt z małoletnim, co do zasady powinien odbywać się wyłącznie w godzinach pracy i dotyczyć celów mieszczących się w zakresie obowiązków pracownika.

2. Jeśli pracownik musi spotkać się z uczniem lub jego rodzicem/opiekunem prawnym poza godzinami pracy Uczelni, pracownik informuje o tym Rektora/Dziekana/Kierownika jednostki – rodzic/opiekun prawny małoletniego musi wyrazić zgodę na taki kontakt.
3. Zakazane jest zapraszanie małoletniego do miejsca zamieszkania pracownika oraz spotykanie się z nim poza godzinami pracy. Obejmuje to także kontakty z uczniem poprzez prywatne kanały komunikacji (prywatny telefon, e-mail, komunikatory, profile w mediach społecznościowych, chatroomy, nieoficjalne grupy zamknięte).
4. Jeśli zachodzi taka konieczność, właściwą formą komunikacji z uczniem poza godzinami pracy są: służbowy e-mail, telefon służbowy, służbowy komunikator, dziennik elektroniczny – rodzice/opiekunowie prawni małoletniego muszą wyrazić zgodę na taki kontakt.
5. Jeżeli pracownicy utrzymują relacje towarzyskie lub rodzinne z rodzicami/opiekunami prawnymi małoletniego to zobowiązani są do zachowania w poufności wszystkich informacji.

§ 4

Do przestrzegania zasad, o których mowa w §§ 1-3 zobowiązane są również wszystkie osoby dopuszczone do działalności związanej z ochroną małoletnich

III. Weryfikacja osób w Rejestrze Sprawców Przestępstw na tle Seksualnym

§ 5

Rektor zgodnie z art. 21 Ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym przed nawiązaniem z osobą stosunku pracy lub przed dopuszczeniem osoby do innej działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi, zobowiązany jest do uzyskania informacji, czy dane tej osoby są zamieszczone w Rejestrze z dostępem ograniczonym lub Rejestrze osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestr.

IV. Zasady zarządzania incydentami i zgłoszeniami o zdarzeniach zagrażających małoletniemu

§ 6

1. Osobami odpowiedzialnymi za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu i udzielenie mu wsparcia w Uczelni jest Koordynator ds. Standardów Ochrony Małoletnich.
2. W przypadku zagrożenia życia lub zdrowia małoletniego zawiadomienie o przemocy należy zostawić dowolnemu pracownikowi Uczelni.

3. Osoba, która otrzyma informacje o zdarzeniu zagrażającym małoletniemu zachowuje je w bezwzględnej tajemnicy i przekazuje je jedynie osobie odpowiedzialnej za przyjmowanie zgłoszeń.
4. Zgłoszenia o zdarzeniu zagrażającym małoletniemu może dokonywać również rodzic, prawny opiekun, pracownik, a także inne osoby spokrewnione lub niespokrewnione z dzieckiem.
5. Jeżeli zgłoszenie dotyczy Rektora lub zatrudnionego w Uczelni członka rodziny lub osoby spowinowacanej z Rektorem osoba odpowiedzialna za przyjmowanie zgłoszeń informuje o zgłoszeniu organ prowadzący, który nadzoruje realizację zgłoszenia w sposób zapewniający obiektywność.
6. Jeżeli zgłoszenie dotyczy osoby odpowiedzialnej za przyjmowanie zgłoszeń informację o zdarzeniu zagrażającym małoletniemu należy przekazać Rektorowi.

§ 7

1. Osoba zgłaszająca zdarzenia może dokonać zgłoszenia w następujący sposób:
 - 1) osobiście do osoby odpowiedzialnej za przyjmowanie zgłoszeń;
 - 2) telefonicznie do osoby odpowiedzialnej za przyjmowanie zgłoszeń;
 - 3) na adres e-mail do osoby odpowiedzialnej za przyjmowanie zgłoszeń.
2. Przechowywanie ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniego:
 - 1) dokumentacja jest prowadzona oraz przechowywana przez Koordynatora ds. Standardów Ochrony Małoletnich;
 - 2) dokumentację należy chronić przed dostępem osób nieuprawnionych.

V. Zasady i procedura podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego

§ 8

1. Osoba odpowiedzialna za przyjmowanie zgłoszeń podejmuje interwencję po otrzymaniu informacji o krzywdzeniu małoletniego lub o podejrzeniu krzywdzenia małoletniego oraz wzywa rodziców/opiekunów dziecka, co do którego zachodzi uzasadnione podejrzenie, że mogło być lub jest krzywdzone i informuje ich o podejrzeniach.
2. Osoba odpowiedzialna za przyjmowanie zgłoszeń sporządza kartę interwencji do każdego zgłoszenia krzywdzenia małoletniego, której wzór stanowi Załącznik nr 2 do SOM. Kartę załącza się doteczki studenta.
3. Na podstawie zebranych informacji osoba odpowiedzialna za przyjmowanie zgłoszeń przekazuje sprawę Koordynatorowi ds. Standardów Ochrony Małoletnich, który tworzy Kartę Interwencji zgodnie z Załącznikiem nr 2 do SOM, który określa zakres danych i informacji niezbędnych do stworzenia i monitorowania funkcjonowania Planu wsparcia.

4. Karta Interwencji jest przedstawiana rodzicom/opiekunom prawnym małoletniego z zaleceniem współpracy przy jego realizacji.
5. W przypadku, gdy podejrzenie krzywdzenia zgłosili rodzice/opiekunowie małoletniego, a podejrzenie to nie zostało potwierdzone, należy o tym fakcie poinformować zgłaszających na piśmie.
6. Wszyscy pracownicy Uczelni i inne osoby, które w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych podjęły informację o krzywdzeniu małoletniego lub informacje z tym związane, są zobowiązane do zachowania tych informacji w tajemnicy, wyłączając przekazywanie informacji uprawnionym instytucjom w ramach działań interwencyjnych.
7. W przypadku podejrzenia krzywdzenia małoletniego przez rówieśników:
 - 1) osoba podejrzewająca krzywdzenie małoletniego przez rówieśnika/rówieśników, lub osoba, która pozyskała o powyższym informację, zgłasza problem osobie odpowiedzialnej za przyjmowanie zgłoszeń lub opiekunowi roku;
 - 2) osoba odpowiedzialna za przyjmowanie zgłoszeń lub opiekun roku przeprowadza rozmowę zarówno, z poszkodowanym jak i z małoletnimi podejrzanymi o krzywdzenie rówieśnika;
 - 3) po przeprowadzeniu rozmów osoba odpowiedzialna za przyjmowanie zgłoszeń lub opiekun roku podejmują działania aby wyeliminować zachowania niepożądane w społeczności;
 - 4) w przypadku bardziej skomplikowanym należy przeprowadzić procedurę interwencji, o której mowa w ust. 1 niniejszego rozdziału;

VI. Zasady ustalania Karty Interwencji małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia

§ 9

1. Kartę Interwencji opracowuje Koordynator ds. Standardów Ochrony Małoletnich.
2. Karta Interwencji powinna być rozpisana w sposób jasny, konkretny.
3. Karta Interwencji powinna określać jakie inne organizacje i podmioty należy zaangażować w pomoc małoletniemu.
4. Karta Interwencji powinna pozwalać na weryfikację czy cel lub poszczególne etapy zostały osiągnięte.
5. Karta Interwencji powinna zostać przedstawiona rodzicom/opiekunom małoletniego chyba, że to oni są wskazani jako sprawcy krzywdzenia, w takiej sytuacji Karta przedstawiana jest wskazanej osobie przez sąd rodzinny.

VII. Zawiadamianie sądu opiekuńczego oraz w przypadku instytucji, które posiadają takie uprawnienia, osoby odpowiedzialne za wszczynanie procedury „Niebieskie Karty”

§ 10

1. Rektor informuje rodziców/opiekunów prawnych o obowiązku Uczelni zgłoszenia podejrzenia krzywdzenia dziecka do odpowiedniej instytucji (prokuratura/policja lub sąd rodzinny, ośrodek pomocy społecznej bądź przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego – procedura „Niebieskie Karty” – w zależności od zdiagnozowanego typu krzywdzenia i skorelowanej z nim interwencji).
2. Pracownicy Uczelni uczestniczą w realizacji procedury „Niebieskie Karty”, w tym uprawnieni są do samodzielnego jej wszczynania.
3. Należy poinformować rodziców/opiekunów prawnych o tym, iż Rektor w związku z istnieniem uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa podjął decyzję o złożeniu stosownego zawiadomienia odnośnym władzom lub wniosek o wgląd w sytuację rodziny do sądu rejonowego, wydziału rodzinnego i nieletnich, ośrodka pomocy społecznej lub o przesłaniu do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego formularza określonego wzorem „Niebieska Karta – A”, w ramach czynności podejmowanych przez Placówkę, o których mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.
4. Dalszy tok postępowania leży w kompetencjach instytucji wskazanych w ustępie wyżej.

VIII. Kompetencje Koordynatora ds. Standardów Ochrony Małoletnich

§ 11

1. Rektor wyznacza osobę odpowiedzialną za Standardy ochrony małoletnich przed krzywdzeniem (Koordynator ds. Standardów Ochrony Małoletnich).
2. Koordynator ds. SOM jest odpowiedzialny za:
 - 1) monitorowanie realizacji i przestrzegania SOM;
 - 2) reagowanie na sygnały naruszenia SOM;
 - 3) prowadzenia rejestru zgłoszeń i proponowanych zmian SOM;
 - 4) dokonywanie przeglądów i aktualizacji według potrzeb faktycznych i prawnych zapisów SOM.
3. Koordynator ds. SOM, przeprowadza raz na dwa lata wśród Pracowników Uczelni ankietę monitorującą poziom realizacji Standardów. Wzór ankiety stanowi załącznik nr 3 do niniejszych Standardów.
4. W ankiecie pracownicy Uczelni mogą proponować zmiany Standardów oraz wskazywać naruszenia Standardów w Uczelni.

5. Koordynator ds. SOM, dokonuje opracowania wypełnionych przez pracowników Uczelni ankiet. Sporządza na tej podstawie raport z monitoringu, który następnie przekazuje Rektorowi.
6. Rektor wprowadza do SOM niezbędne zmiany i ogłasza ich nowe brzmienie.

IX. Zasady i sposób udostępniania SOM rodzicom albo opiekunom prawnym lub faktycznym oraz małoletnim do zaznajomienia się z nimi i ich stosowania

§ 12

1. Niniejsze Standardy Ochrony Małoletnich są jawne dla rodziców, prawnych opiekunów małoletnich oraz pracowników.
2. Standardy Ochrony Małoletnich udostępniane są na oficjalnej stronie internetowej Uczelni.

X. Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internet oraz procedury ochrony małoletnich przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w sieci Internet oraz utrwalonymi w innej formie

§ 13

1. Uczelnia, zapewniając małoletniemu dostęp do Internetu, podejmuje działania zabezpieczające go przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla jego prawidłowego rozwoju.
2. W przypadku dostępu realizowanego pod nadzorem Pracownika, Pracownik ma obowiązek poinformowania małoletniego o zasadach bezpiecznego korzystania z Internetu oraz czuwa także nad bezpieczeństwem korzystania z Internetu przez małoletniego podczas zajęć.
3. Rozwiązania organizacyjne na poziomie Uczelni bazują na aktualnych standardach bezpieczeństwa oraz możliwościach finansowych i kompetencyjnych Uczelni.
4. Szczegółowe zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci internetowej Uczelni reguluje odrębne Zarządzenie Rektora.

§ 14

1. Szkodliwe treści to takie materiały, które mogą wywoływać negatywne emocje u odbiorcy lub promują niebezpieczne zachowania, a w szczególności:
 - 1) treści pornograficzne dostępne bez żadnego ostrzeżenia;
 - 2) treści obrazujące przemoc, obrażenia fizyczne, deformacje ciała, np. zdjęcia lub filmy przedstawiające ofiary wypadków, okrucieństwo wobec zwierząt;
 - 3) treści nawołujące do samookaleczeń lub samobójstw, bądź zachowań szkodliwych dla zdrowia, np. zachęcanie do zażywania niebezpiecznych substancji np. leków czy narkotyków;
 - 4) treści dyskryminacyjne, nawołujące do wrogości, a nawet nienawiści wobec różnych grup społecznych lub jednostek.

2. Szkodliwe i niedozwolone treści zaleca się zgłaszać na dyzurnet.pl – punkt kontaktowy do którego można anonimowo zgłaszać przypadki występowania w Internecie treści zabronionych prawem takich, jak pornografia dziecięca, pedofilia, treści o charakterze rasistowskim i ksenofobicznym.

Rektor
Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach

prof. dr hab. n. med. Tomasz Szczepański

.....

(miejscowość, data)

**OŚWIADCZENIE PRACOWNIKA O ZAPOZNANIU SIĘ ZE STANDARDAMI OCHRONY
MAŁOLETNICH**

Oświadczam, że ja niżej podpisany

.....

(imię i nazwisko oświadczającego)

zapoznałem się ze Standardami Ochrony Małoletnich wprowadzonych zarządzeniem Rektora Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach oraz zobowiązuje się do ich przestrzegania w szczególności do raportowania informacji na temat zdarzeń i działań niezgodnych z ich treścią.

.....

Czytelny podpis składającego oświadczenie

KARTA INTERWENCJI

Imię i nazwisko małoletniego
Data sporządzenia karty interwencji
Przyczyna interwencji (forma krzywdzenia)
Osoba zawiadamiająca o podejrzeniu krzywdzenia (imię i nazwisko, stanowisko lub pokrewieństwo)
Przeprowadzone rozmowy z opiekunami małoletniego
Forma podjętej interwencji (wraz z datą)
Dane dotyczące interwencji wraz z datą interwencji (nazwa organu, do którego zgłoszono interwencję)
Wyniki interwencji: działania organów / działania podjęte przez rodziców (jeżeli Uczelnia posiada stosowne informacje)
Uwagi i podsumowanie

ANONIMOWA ANKIETA MONITORUJĄCA STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNIICH (SOM)

Pytanie	Tak	Nie
Czy znasz treść dokumentu Standardy Ochrony Małoletnich?		
Czy potrafisz rozpoznawać symptomy krzywdzenia małoletnich?		
Czy wiesz, jak reagować na symptomy krzywdzenia małoletnich?		
Czy znasz procedurę zgłaszania zdarzeń zagrażających małoletnich?		
Czy zdarzyło Ci się zaobserwować naruszenie zasad zawartych w Standardach Ochrony Małoletnich przez innego pracownika?		
Czy zgłosiłeś naruszenie zgodnie z procedurą?		
Czy naruszenie okazało się zasadne?		
Czy zgłaszałeś uwagi do obecnych Standardów?		
Czy uważasz, że SOM wymagają aktualizacji? Uzasadnij.		
Czy masz jakieś inne uwagi? Odpowiedź opisowa		